Maandag 13 September 1943 — DAGBLAD — 60ste Jaargang, No. 4002

AMIGOE DI CURAÇAO

Dit blad verschijnt dagelijks (behalve s Zonaags)
Abonnementsprijs voor het Staatsdeel
ƒ 1.50 per maand [Aruba ƒ 2.—] bij vooruitbetaling.
Afzonderlijke nummers ƒ 0.10.

Hoofdredacteur: Dr. JOH. HARTOG
Spreekuur van de Redactie 16—18 uur.
Redactie Tel. 1858.
Uitgeefster: Paulus-drukkerij, tel. 1550.
Bureaux: Conscientiesteeg 27—29.
Adres: Postbus 80, Willemstad.

Kantoor voor Redactie en Administratie Gebiedsdeel Aruba:
J. E. CROES, Postbus 14, Nassaustraat, Oranjestad, Telef. 38
Kantoor voor Administratie Gebiedsdeel Bonaire:
M. L. BOOI, Bredestraat, Kralendijk.

Brindisi, Catanzaro en Crotone veroverd.

Gevechten tusschen Italianen en Duitsers om Napels en Turijn.

Italiaanse vloot grotendeels in Geallieerde handen.

Russen beschieten Bryansk.

Tsjang Kai Sjek tot President van China verkozen.

DE WAPENSTILSTANDS-VOORWAARDEN AAN ITALIË.

Clark Lee, die de gezamenlijke Noordamerikaanse pers vertegenwoordigt, seint in een vertraagd telegram van 11 September van een vooruitgeschoven Geallieerd Hoofdkwartier in het Middellandse Zeegebied:

De voorwaarden van de Italiaans-Geallieerde militaire wapenstilstand, waaronder Badoglio zich onvoorwaardelijk overgaf en de breuk met het Duitse leger beloofde, werden door Generaal Eisenhower bekendgemaakt. Tegelijk waarschuwde hij echter, dat wij een „bittere strijd" tegemoet zien om de Duitsers uit Italië te verdrijven.

„De gebeurtenissen van de laatste weken", aldus Eisenhower met betrekking tot de wapenstilstand, de daaropvolgende overgave van de hoofdmacht der Italiaanse vloot en de Geallieerde landing op het vasteland, „hebben de Verenigde Landen gebracht in een gunstiger positie, van waaruit de bittere slag om Italië begonnen kan worden".

De strijd heeft volgens verwachting voortgang, zo verklaarde Eisenhower. De Geallieerden werken koortsachtig om nog meer manschappen en wapenmateriaal aan te voeren naar de Italiaanse bruggehoofden, alsook om veroverde vliegvelden in gebruik te stellen, teneinde het geographische voordeel van de Luftwaffe, welke vanuit Italiaanse bases opereert, teniet te doen.

Het is duidelijk, dat met de Duitse bezetting van Rome en andere belangrijke steden, veel van de wapenstilstandsvoorwaarden niet kunnen worden nagekomen door Badoglio, wiens huidige verblijfplaats niet genoemd werd, doch die blijkbaar uit Rome vertrok en zich in Italië of veilig achter de Geallieerde linies bevindt.

Het meest belangrijke doel van de wapenstilstand — de overgave van de Italiaanse vloot — is echter reeds volbracht, zodat een ontzaggelijk grote Geallieerde zeemacht vrij komt voor actie in andere delen van de wereld. Eisenhower maakte bekend, dat hij aanwezig was bij de ondertekening van de wapenstilstand op Sicilië door zijn vertegenwoordiger en een vertegenwoordiger van Badoglio.

De naam van laatstgenoemde werd niet genoemd, omdat het mogelijk is, dat de nazies repressailles zullen nemen tegen zijn familie.

De wapenstilstand is een zuiver militair document en verklaart, dat de politieke, staathuishoudkundige en financiële voorwaarden later zullen worden gesteld.

De voornaamste punten ervan zijn: De Italiaanse strijdkrachten staken ogenblikkelijk alle vijandelijke activiteit en Italië zal zoveel mogelijk trachten, dat de Duitsers zijn faciliteiten niet zullen gebruiken tegen de Verenigde Landen. Alle gevangenen of geïnterneerden van de Verenigde Landen zullen ogenblikkelijk aan de Geallieerden worden uitgeleverd en geen hunner zal naar Duitsland worden overgebracht. De ogenblikkelijke overdracht van de vloot en de luchtmacht aan de Geallieerden. De ogenblikkelijke overgave van Corsica en alle Italiaans gebied aan de Geallieerden voor gebruik als basis of anderszins. De terugtrekking naar Italië van de strijdkrachten in enig krijgstoneel (zulke als de Balkan en Zuid-Frankrijk).

De meeste dezer voorwaarden kunnen niet meer nagekomen worden door Badoglio, zoals bijvoorbeeld het uitleveren van de Geallieerde gevangenen en het terugroepen van de Italiaanse divisies over zee, waar zij gevangenen zijn van de Duitsers.

Evenzo kan een groot deel van de Italiaanse luchtmacht of wat ervan overgebleven is niet ontsnappen naar Sicilië en ander gebied in Geallieerde handen, aangezien de vliegvelden in Italië óf in Duits bezit zijn óf door hen worden beheerst.

Want de nazies namen de voorzorgsmaatregel om de Italianen in kleine afdelingen te splitsen en hun slechts kleine hoeveelheden gasoline toe te staan.

De tijd voor enige actieve krachtige Italiaanse militaire hulp is ook reeds voorbij. Indien op de avond van de wapenstilstand Badoglio of een andere invloedrijke leider er bij de Italiaanse troepen op aangedrongen had om op te staan tegen de Duitsers dan gelooft men, dat de resultaten uiterst belangrijk zouden zijn geweest, doch thans beheersen de Duitsers blijkbaar de situatie achter hun linies.

Niettemin is de wapenstilstand door het verkrijgen van de vloot van grote hulp voor de Geallieerden geweest. De Italianen vechten niet meer tegen de Geallieerden en de Duitse transportproblemen zijn uiterst gecompliceerd geworden. Grote onrust wordt gemeld van Corsica, waar het Italiaanse bezettingsleger en de Franse inwoners zich vereend gekeerd hebben tegen de Duitsers. Evenzo ontkennen de Duitsers de volledige beheersing te hebben over Sardinië en mogelijk zullen zij hun geringe strijdkrachten van dat eiland terugtrekken.

Bovendien heeft de wapenstilstand aangetoond, gelijk Eisenhower zeide, dat „de Italiaan meer dan genoeg heeft van den Duitser" en kan worden aangespoord de nazies in vele opzichten te hinderen, als risqueert men geen openlijk verzet. Ten tijde, dat de onderhandelingen begonnen was het aantal Duitse strijdkrachten in Italië betrekkelijk gering en hoopte men spoedig de Italianen geheel uit de oorlog te krijgen. Doch de Duitsers — hoewel zij geen kennis droegen van de onderhandelingen — waren zich ervan bewust, dat de Geallieerden van plan waren Italië te invaderen en voerden daarom inderhaast versterkingen aan, waaronder zelfs divisies en vliegtuigen, die zich tevoren in Rusland bevonden.

De toestand is thans zodanig, dat de Geallieerden uit alle macht moeten vechten om Italië te veroveren en de tactische problemen zijn veel moeilijker dan op Sicilië, gezien de afstanden, welke de Geallieerde gevechtsvliegtuigen moeten afleggen. Deze moeilijkheid zal gedeeltelijk verlicht worden zodra de veroverde vliegvelden te Taranto in gebruik gesteld worden. En zo de Geallieerden erin slagen in het gebied van Salerno vliegvelden te veroveren zal het nadeel geheel worden geëlimineerd en zullen de Geallieerde gevechtsbommenwerpers en andere vliegtuigen de Duitsers kunnen hinderen bij het aanvoeren van troepen, tanks en kanonnen om tegenaanvallen te doen op de landingsstrijdkrachten.

De Duitse tactieken zijn altijd geweest om aan te vallen waar dit mogelijk is en ongetwijfeld zullen zij verwoed vechten om Italië te behouden, vooral het gebied om Rome van waaruit bommenwerpers Zuid-Duitsland en geheel Zuid-Oost Europa kunnen aanvallen (Met Generaal Eisenhower in een vooruitgeschoven Geallieerd Hoofdkwartier, (AP) 12.9).

DE STRIJD IN ITALIË.

Gemeld wordt, dat de Geallieerde strijdkrachten Brindisi veroverd hebben, de haven aan de Adriatische Zee op 45 kilometer van Taranto. En aan de Westkust van het Calabrische schiereiland namen de strijdkrachten van het 8e leger Catanzaro.

In het gebied van Napels en Salerno aan de Westkust van het vasteland drong het 5e leger dieper het land binnen en steeds meer versterkingen arriveerden er volgens het plan. De Duitse weerstand is er nog sterk.

De Britten veroverden Catanzaro belangrijk voorbij de smalle landengte tussen de Golf van Squillace en de Golf van Santa Eufemia en hiermede zijn de Britten op meer dan 130 kilometer van het meest Zuidelijke punt van het Calabrische schiereiland gekomen.

Te Brindisi zijn de stad en de belangrijke haven in Geallieerd bezit. In het gebied van Taranto is de toestand nog „zeer bevredigend en de Duitse achterhoede ten Noorden van de stad wordt achterna gezeten".

Aan de Westkust van het Calabrische schiereiland rukte het 8e leger voort tot Santa Eufemia recht tegenover Catanzaro.

Het verzet van de vijandelijke luchtmacht nam toe boven het gebied van Salerno en 9 vijandelijke jagers werden er neergeschoten. Het communiqué van de luchtmacht zeide, dat Zaterdag in totaal 16 vijandelijke vliegtuigen vernield werden. De Geallieerden verloren er 7.

De Geallieerde luchtstrijdkrachten zetten haar hevige aanvallen voort op de vijandelijke stellingen, verbindingswegen en convooien van vrachtauto's in Zuid-Italië. In de nacht van Zaterdag werd Frosinone, een luchthaven op 76 kilometer ten Zuid-Oosten van Rome, aangevallen door nachtbommenwerpers.

Tijdens de vorige nacht hadden middelzware en lichte bommenwerpers de gebieden van Orletto aangevallen. Motorvoertuigen waren er het voornaamste doel. Zware bommenwerpers bombardeerden Zaterdag de spoorlijn in het gebied van Benevento en middelzware bommenwerpers vielen de wegenkruispunten in het gebied van Napels aan. Naar vermeld wordt, werd Brindisi bezet door een Britse strijdmacht, die van Taranto uit over land trok (Geallieerd Hoofdkwartier in Noord-Afrika, (AP) 12.9).

NOG MEER ITALIAANSE SCHEPEN NAAR GEALLIEERDE ZIJDE.

Een zegsman van de Marine in het Geallieerde Hoofdkwartier deelde mede, dat op zijn minst nog 14 Italiaanse duikboten en 8 torpedojagers te Malta zijn aangekomen of op weg er naar toe zijn, teneinde zich te voegen bij de 4 slagschepen en 6 kruisers, die zich daar overgaven.

De zegsman verklaarde: „Wij weten niet precies hoeveel er nog veilig kunnen aankomen. De Italiaanse vloot is overal verspreid in stukjes en beetjes".

Hij verklaarde, dat de Italianen hun best schijnen te doen om de voorwaarde van de wapenstilstand na te komen, dat hun schepen niet in Duitse handen zullen vallen. De zegsman voegde hieraan toe, dat verscheidene groepen van Italiaanse koopvaardijschepen ook zijn verzameld en gevoerd naar Geallieerde havens. Er bevonden zich enkele Italiaanse duikboten in de Atlantische Oceaan, doch het is niet bekend of zij er nog zijn en of zij misschien in Geallieerde of neutrale havens zullen opduiken.

Blijkbaar is Italiaans slagschip nog niet terecht. Zowel de „Conte di Cavour" als de „Giulio Cesare" werden getorpedeerd bij de aanval op Taranto in 1940 en een ervan kwam tot zinken. Mogelijk dat de andere nog buiten gebruik is.

Het is ook niet bekend waar zich de „Rex", de „Conte di Savoia" en andere grote Italiaanse lijnschepen bevinden, doch gewoonlijk lagen zij te Genua, dat thans onder Duitse bescherming is (Geallieerd Hoofdkwartier in Noord-Afrika, (AP) 12.9).

2 ITALIAANSE SCHEPEN UIT DE BALEAREN VERTROKKEN?

Een particulier bericht uit Spanje zeide, dat 2 van de 7 Italiaanse oorlogsschepen, die Zaterdag in de Balearen arriveerden, tijdens de nacht vertrokken zijn, waarschijnlijk naar een Geallieerde basis (Bern, (AP) 12.9).

De radio van Parijs, welke onder Duits toezicht staat, zeide in een bericht uit Madrid, dat 2 van de 7 Italiaanse oorlogsschepen te Pollensa, in de Balearen, door eigen bemanningen zijn vernield (Londen, (AP) 12.9).

ITALIAANSE VLIEGTUIGEN ARRIVEREN TE CYPRUS.

De Zwitserse radio zeide, dat Italiaanse vliegtuigen, die hun basis op het Helleense eiland Samos hadden, naar Cyprus zijn gevlogen (Londen, (AP) 12.9).

STEEDS MEER ITALIAANSE OORLOGSSCHEPEN NAAR MALTA.

Nog een grote strijdmacht van Italiaanse oorlogsschepen, waaronder het slagschip „Giulio Cesare", het vliegtuigmoederschip „Guiseppe Maraglia" van 5000 ton, 4 torpedojagers en een aantal duikboten hebben zich gevoegd bij de vlooteenheden, welke zich reeds te Malta overgaven.

De „Giullo Cesare" volbracht het schitterende kunststuk om helemaal van Venetië uit te stomen naar Malta. Voor zover bekend is 1 Italiaans slagschip — de „Cavour" — nog niet terecht. Dit schip ondergaat herstellingen te Triëst en is op het ogenblik onzeewaardig (Valetta, (AP) 13.9).

ITALIAANS OORLOGSSCHIP ARRIVEERT TE CYPRUS.

De radio van Algiers maakte bekend, dat een klein Italiaans oorlogsschip van onbekend type te Cyprus is aangekomen (Londen, (AP) 13.9).

MARITZA GEBOMBARDEERD.

Het Geallieerde communiqué van Caïro zeide, dat Geallieerde vliegtuigen uit het Midden-Oosten de Duitse luchthaven te Maritza op het eiland Rhodes in de Aegeïsche Zee in de nacht van Zaterdag op Zondag hebben gebombardeerd (Caïro, (AP) 12.9).

Het nieuws van vandaag.

De Britse strijdkrachten spreiden zich snel uit in Zuid-Italië. Aan de Adriatische Zee veroverden zij de belangrijke havenstad Brindisi en op Calabrië namen zij het verkeerscentrum Catanzaro en de havenstad Crotone.

In de omgeving van Salerno is het Noordamerikaanse 5e leger nog in een bloedig gevecht gewikkeld met de Duitsers, die verwoed weerstand bieden om een Noordamerikaanse doorbraak te voorkomen. Volgens de Geallieerde radio van Algiers zijn de Italianen ook in gevechten gewikkeld met de Duitsers in de omgeving van Napels en in het Noorden om Turijn. Blijkens onbevestigde berichten is het Italiaanse leger in het bezit van het gebied tussen Noord-Italië en Napels en vormt Rome een „eiland van Duits verzet".

Generaal Eisenhower heeft thans de belangrijkste punten van de wapenstilstand bekend gemaakt en thans blijkt, dat Badoglio niet alle voorwaarden heeft kunnen nakomen door de snelle Duitse interventie. De belangrijkste bepaling — het vrijwaren van de vloot tegen Duitse inbeslagneming — is echter zo goed mogelijk uitgevoerd en thans bevindt zich het grootste deel van de Italiaanse vloot in Geallieerde handen. Slechts één slagschip — de „Conte di Cavour" — is niet terecht, gezien zijn onzeewaardigheid. 1 Slagschip werd door de nazies in de grond geboord ter hoogte van Corsica. In de Balearen arriveerden 7 Italiaanse bodems, doch 2 daarvan schijnen naar Geallieerde bases doorgevaren te zijn of door eigen bemanning te zijn vernield.

De Italiaanse luchtmacht schijnt niet aan de Duitse greep te hebben kunnen ontkomen, maar zal toch van weinig waarde zijn voor de Duitsers.

In Rusland zet het Rode leger zijn offensief voort. Berichten uit Moskou zeggen, dat Bryansk haast geheel ingesloten is en onder vuur wordt genomen door grof geschut. Berlijn zegt, dat de Russen een landing deden te Novorossisk, doch dat zij na hevige gevechten werden opgeruimd. De Russen hebben de landing bij Novorossisk in het geheel niet bevestigd.

Generalissimo Tsjang Kai Sjek is verkozen tot President van China en Opperbevelhebber over alle land-, zee- en luchtstrijdkrachten van dat land. In Tsjungking wordt dit feit op echt Chinese wijze gevierd met vuurwerk.

De afgelopen Week.

Veel is er in de afgelopen week aan het licht gekomen wat tevoren duister was. Want met de Italiaanse overgave aan de Verenigde Landen werd bekendgemaakt wat wel vermoed werd, doch geen oningewijde met zekerheid kon zeggen: dat de Regering van Maarschalk Pietro Badoglio niet alleen besloten had het fascisme te verdelgen, doch ook om het gekwelde Italië uit de oorlog te voeren.

De Conferentie van Québec komt hiermede nog eens ter sprake. Want zeker is, dat het Italiaanse vredesaanbod er besproken werd en de plannen werden beraamd om uit de situatie welke zou ontstaan zoveel mogelijk voordeel te halen.

Generaal Dwight D. Eisenhower maakte immers bekend, dat reeds „enkele weken geleden onderhandelingen aangeknoopt werden op onzijdig grondgebied" en in ons overzicht van 23 Augustus — vóór het einde der Conferentie — uitten wij reeds de mening, dat iets dergelijks in de lucht hing.

Wij schreven toen:

„De huidige bijeenkomst in Québec is méér dan de vorige vergaderingen tussen Roosevelt en Churchill met hun respectieve Staven. Dat zij belangrijk is werd reeds voldoende naar voren gebracht. Dat zij voor Europa echter van beslissend belang is wil steeds meer blijken.

Er zit trouwens in de gehele Conferentie een zekere urgentie, die doet veronderstellen, dat den oorlogsleiders zekere feiten zijn bekend geworden, welke van grote invloed zullen zijn op het verdere verloop van de oorlog. Het aftreden van Mussolini is een der factoren, die tot deze urgentie bijdragen, maar dat het de enige is geloven wij niet.

Deze dramatische omwenteling in Italië was reeds enkele dagen bekend, toen in Londen in het holst van de nacht het Britse Cabinet bijeenkwam. Later op de dag kwam men weer bijeen en overal ontstond de verwachting, dat spoedig de onvoorwaardelijke overgave van Italië zou volgen.

Deze overgave is niet gevolgd. Wat wel volgde is de Conferentie van Québec, waarbij tegen de hoop en verwachting van velen in, de Russen niet vertegenwoordigd werden.

Italië heeft de oorlog tegen de Geallieerden aan de zijde van Duitsland zo goed en zo kwaad als het kon voortgezet. Pogingen om met de Verenigde Landen een accoord te treffen, waardoor het land onzijdig zou worden, stieten af op de onverbiddelijke eis van onvoorwaardelijke overgave. Vredesbetogingen van het volk en ondergrondse actie hadden geen zichtbaar gevolg.

Bij nader toezien wekt de houding van het Badoglio-régime geen verwondering. In de grote geestdrift bij de val van Mussolini dacht iedereen, dat Italië nu ook terstond uit de oorlog zou treden, vergetende, dat het een bondgenoot had als Duitsland, dat zich zeker in het Zuiden niet bloot zou geven indien het dit kon voorkomen."

Premier Badoglio heeft zich zeker in een moeilijke postie bevonden, aangezien hij van de Duitsers niets dan kwaads kon verwachten en van Geallieerde zijde niets dan steeds heviger aanvallen op het Italiaanse grondgebied. Dat hij daarom de onvoorwaardelijke overgave koos moet dan wel betekenen, dat hij de Geallieerde oorlogskansen, niet alleen voor wat de strijd om Italië betreft, beter achtte dan de Duitse. De natuurlijke ingeving zou dan ook moeten zijn om de Geallieerde strijdkrachten een handje te helpen om de Duitsers eerder dan anders het geval zou zijn uit Italië te verdrijven. Deze ingeving heeft Badoglio gevolgd. Aan de Italiaanse strijdkrachten gaf hij bevel om weerstand te bieden tegen elken anderen aanvaller dat de Geallieerden.

Wat zien wij nu? Adolf Hitler heeft grote troepenversterkingen naar Italië gezonden om de Geallieerde invasie tegen te gaan. Vrijwel geheel Noord-Italië is onder de beheersing gebracht van de Duitse strijdkrachten en — wat vooral als een biezondere zet beschouwd kan worden — de Duitsers hebben Rome bezet.

Vooral dit laatste moet als van groot gewicht beschouwd worden, omdat Rome niet alleen de Italiaanse hoofdstad is en zetel van den Paus, doch ook een centrum van kunst en culturele waarden als nergens ter wereld gevonden wordt.

Ogenblikkelijk verscheen een Duitse bekendmaking om te zeggen, dat de nazie-strijdkrachten de „bescherming van Vaticaanstad" op zich genomen hebben om speciaal nog te wijzen op deze troef, die te gelegenertijd nog met succes kan worden uitgespeeld, indien niet overtroefd door de Geallieerden.

De nazies weten, dat de Geallieerden zullen weigeren om de Eeuwige Stad aan te vallen, vooral omdat hier het Vaticaan ligt. Tot open stad zullen zij haar nooit verklaren, daarvoor spreken de gewetenloze handelingen van de nazies in het verleden maar al te sterk.

De Geallieerden zullen er dan ook een der moeilijkste problemen op te lossen krijgen van de gehele krijgsonderneming in Italië.

Laat ons echter goede hoop koesteren. Generaal Eisenhower en zijn staf van uitmuntende officieren hebben ongetwijfeld verschillende Duitse tegenmaatregelen verwacht, zulke als de „bezetting" van Rome.

Sedert de Italianen vredesonderhandelingen aanknoopten heeft men gelegenheid gehad om de verwikkelingen te voorzien welke zouden ontstaan.

En nadat de wapenstilstand getekend was heeft men nog vijf dagen gewacht alvorens de bekendmaking te doen.

Naar het blijkt heeft de Geallieerde legerleiding zich in de eerste plaats bepaald tot het Italiaanse vasteland zelve. Sardinië en Corsica werden voorlopig met rust gelaten evenals de Italiaanse eilanden in de Aegeïsche Zee. Want gelijk Generaal Eisenhower verklaarde „is de tijd nu gekomen om de Duitsers te treffen waar zij het meest gekwetst zullen worden". Sardinië en Corsica zullen zij toch niet meer kunnen verdedigen, indien het Apennijnse schiereiland in Geallieerde handen komt. Hun bases op Creta en in de Aegeïsche Zee zullen ook van weinig waarde worden ter verdediging van de Balkan omdat dan ook de gehele flank van de Balkan bloot komt te liggen.

En mocht de politieke invloed van Italië's val zó groot zijn, dat Bulgarije, Hongarije en eventueel Roemenië meegesleept worden, dan zullen de nazies in de Zuidelijke regionen hopeloos geïsoleerd raken.

Het machtige Russische offensief is doende aan deze instorting van Duitslands Zuidelijke vazalstaten bij te dragen. De winsten van het Rode leger in de afgelopen week hebben duizenden en nogmaals duizenden vierkante kilometers bedragen.

Het gehele rijke Donetsbekken is weer in Russische bezit en hiermede hebben de Duitsers tevens hun grootste bezit in de Sovjet-Unie verloren.

Het ene bastion viel na het andere in geregelde volgorde van Orel tot Mariupol. Elke dag bulderen de kanonnen in Moskou om een nieuwe overwinning aan te kondigen en steeds feller wordt het „Dood aan de Duitse indringers" van Maarschalk Stalin. Het plan van de Russen toont duidelijker dan ooit, dat zij niet minder dan de algehele vernietiging van de Wehr-

macht voor ogen hebben, zodat de toegangspoort naar Berlijn uit het Oosten opengeworpen wordt.

Het Centrale en Zuidelijke Duitse front zijn nu gesplitst doordat de Russen de voornaamste spoorwegen hebben doorgesneden. Bakhmach, een der belangrijkste spoorwegknooppunten in de Oekraïne, werd genomen en zelfs heeft Kiev geen verbinding meer met Bryansk dan over de lijn via Gomel.

Iets meer naar het Zuiden naderen de Russen de bocht van de Dnjepr en straks zijn zij zo ver, dat de Duitse aanvoerlijn naar de Krim wordt afgesneden.

Wat de Duitse heirscharen nog van hulp zou kunnen zijn om de Russische opmars te stuiten zijn de herfstregens, die bereids hun intrede hebben gedaan. Want straks zal de grond een kleverige massa zijn, die mens, dier en machine tot trager gaan zal dwingen.

Dat het Duitse volk hieruit een grote opbeuring zal putten kunnen wij niet zonder meer aannemen.

Het grimmig spook van de „terreuraanvallen" blijft bestaan, niettegenstaande alle beloften van Goebbels, Goering en niet te vergeten Adolf Hitler, dat men er wel wat op zal weten te vinden.

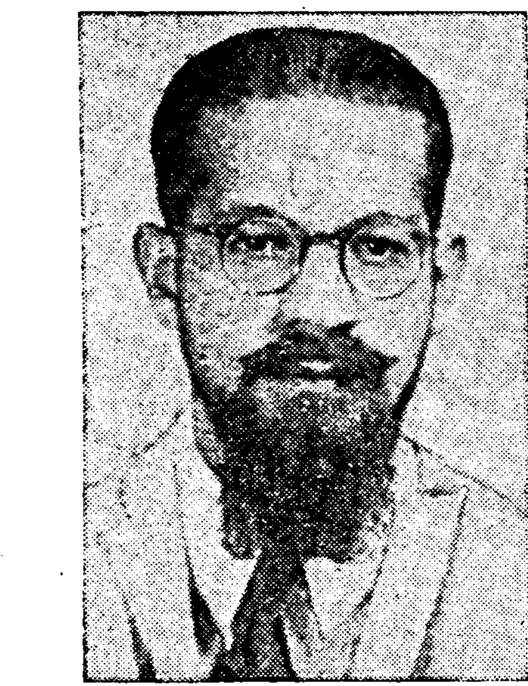
Bovendien, het idee van een Geallieerde inval in West-Europa heeft weer nieuw voedsel gekregen door de grote oefeningen van land- zee- en luchtmacht, die pas in het Engelse Kanaal voltooid zijn.

De vereffening komt onafwendbaar nader. Duitsland kan zijn verdiende straf niet meer ontgaan en dit weet het volk maar al te goed.

Dr. Da Costa Gomez thuis.

Over de schutterquaestie kan hij niets mededelen.

Gistermorgen 9 uur is in alle stilte hier aangekomen Dr. Moises Frumencio da Costa Gomez, lid van de Buitengewone Raad van Advies te Londen en lid van de Staten van Curaçao. Zoals reeds gemeld zou Dr. da Costa Gomez jongstleden Donderdag zijn teruggekomen van zijn bezoek aan Londen, in verband waarmede velen, waaronder een vertegenwoordiger van den Gouverneur, zich op Hato hadden verenigd. Doordat een aansluiting in Miami gemist werd, was het ogenblik

van terugkeer onbekend en was er gistermorgen ook niemand ter verwelkoming.

Dr. da Costa Gomez is 20 Augustus uit Londen vertrokken, 22 Augustus in New York aangekomen en daar ongeveer veertien dagen gebleven in verband met verschillende conferenties, o.a. met het Curaçaose Statenlid Ernesto C. Martijn, die momenteel ook in New York is.

Over Miami en La Guayra is het Lid dan gisteren hier teruggekeerd.

Uit een onderhoud, dat Dr. da Costa Gomez terstond na zijn terugkeer der pers toestond, vernam deze, dat Curaçao's Vertegenwoordiger „buitengewoon tevreden is over wat ik in New York en Londen voor ons land in het algemeen en ons staatsdeel in het bizonder heb kunnen doen. Ik ben begonnen op de heenreis in New York, waar ik mij vooral heb bezig gehouden met de Indische missie, die in vele opzichten geheel verkeerde opvattingen had over Curaçao. Dat vergde vele conferenties, veel op en neer reizen, maar ik kan zeggen, dat ik over de resultaten zeer tevreden ben. Vooral de wederopbouw van ons Rijk na de oorlog en het ondersteuningswerk hebben mijn aandacht gehad."

Dr. da Costa Gomez vertelde van zijn reis naar Londen, waar hij na aankomst zijn tijd voornamelijk verdeeld had tussen het Departement van Justitie, het Departement van Koloniën en de Raad van Advies. Vooral de laatste vergde veel tijd en studie. Dr. da Costa Gomez roemde met name de prettige spheer, die onder de leden dezes Raads heerst. De samenwerking tussen Katholieken en Socialisten bijvoorbeeld was schitterend. Aan ieder staat het heil des lands voor ogen en dat praevaleert.

Dr. da Costa Gomez heeft op het Departement van Koloniën vooral zeer prettig kunnen samenwerken met den Heer Mühlenfeld, het hoofd van de afdeling Westindische Zaken, die indertijd ook Curaçao bezocht heeft en dien Dr. da Costa Gomez een ambtenaar van grote ervaring en buitengewoon heldere kijk noemde. In dit kader van West-Indië gewaagde Dr. da Costa Gomez ook van de vele besprekingen, welke hij met den Heer Bruning van Suriname, thans eveneens in Londen, had kunnen voeren. „Ik ben vol optimisme voor de toekomst in dit opzicht", aldus Dr. da Costa Gomez.

— En is Londen u nogal bevallen, Doctor? Wat deed u zoal in uw vrije tijd?

„Londen is schitterend; het is waar, men heeft er van de oorlog geleden, doch de geest en het élan der bevolking is in één woord magnifiek. Nederland en Curaçao kunnen blijde zijn zulke bondgenoten te hebben. De bijdrage van Nederland aan de oorlogsinspanning wordt ook algemeen geprezen. Maar mijn vrije tijd? Om u de waarheid te zeggen: ik heb geen vrije tijd genoten, ik heb een hotel gezocht bij Green Park, zodat ik vlak bij de plaats van de Nederlandse regering was en geen tijd verloor. Ik had al mijn tijd nodig om kennis te nemen van het werk der commissies, die werk maken van vraagstukken van wederopbouw, kijk maar eens hier!"

Dr. da Costa Gomez liet hierbij een lijvig dossier zien van rapporten, documenten, aantekeningen e.d., welke hij juist opdiepte met een groot pak „diplomatieke papieren".

— Doctor, u had het zo juist over Nederlands bijdrage aan de oorlogsinspanning. Wij zitten hier met......

„Houd u maar op, ik weet wat u bedoelt: of onze schutters naar Australië gaan of niet. — Het spijt mij erg, dat ik u hierover niets kan mededelen."

Dr. da Costa Gomez heeft gistermorgen reeds een bespreking van enkele uren gehad met den Statenvoorzitter John H. Sprockel. Gisteravond heeft Zijne Excellentie de Gouverneur het Lid van de Adviesraad ontvangen om de eerste rapporten te horen. Dr. da Costa Gomez zeide ons nog hoogstwaarschijnlijk wel naar Londen terug te zullen keren, nadat hij mening der bevolking betreffende verschillende vraagstukken zal hebben ingewonnen. Dr. da Costa Gomez is van mening, dat het gewenst zij, dat er voortdurend iemand van Curaçao in Londen zij, die Curaçao's belangen bij de regering kan behartigen.

Of Mevrouw da Costa Gomez-Heiling, die zoals bekend na het vertrek van haar echtgenoot naar Bogotá is vertrokken, naar Curaçao zal terugkeren, is afhankelijk van het tijdstip, wanneer Dr. da Costa Gomez weer zal vertrekken.

Tenslotte zij nog gemeld, dat gedurende Dr. da Costa Gomez' vertrek de telefoon uit zijn huis is weggenomen, zodat men niet naar Curaçaos gebruik het Lid een telefonisch welkom kan toeroepen. Dit om den tegenwoordiger houder (Hillenga) van het telefoonnummer niet teveel overlast te bezorgen. De man zeide ons één stuk door naar de telefoon te moeten lopen sedert gisteren.

CURAÇAO

BEGRAFENIS JOSSY COHEN HENRIQUEZ.

Onder overweldigende belangstelling van de zijde des publieks is na het verstrijken van de Sabbat Zaterdagavond het stoffelijk overschot van wijlen den Heer Josuah Cohen Henriquez, in leven Lid van de Raad van Bestuur van Curaçao, op de Joodse begraafplaats op de Berg Altena ter aarde besteld. Zijne Excellentie de Gouverneur ging mede in de stoet, waarin wij voorts opmerkten een aantal Amerikaanse Consuls, o.a. van Venezuela, van Colombia, van de Verenigde Staten, verder den Heer J. H. Sprockel, voorzitter van de Staten van Curaçao, enkele Statenleden, o.a. Dr. A. W. J. M. Desertine en J. A. J. Ellis, voorts verschillende hogere ambtenaren, zo Dr. C. F. Gronemeijer, Gouvernements-secretaris, Mr. H. J. M. Hoogeveen, Administrateur van Financiën, Dr. W. J. Goslinga, Directeur van het Departement van Onderwijs en Volksontwikkeling; Dr. J. H. van Boven, Hoofd van het Departement van Sociale en Economische Zaken; verder een groot aantal vooraanstaande particulieren, waaronder vooral Arabieren en Chinezen en tenslotte een aantal hoge officieren.

Z.H.E. de Apostolisch Vicarius was vertegenwoordigd door Pater W. M. Brada O.P. en de gemeente Mikvé Israël door Rabbijn I. J. Cardozo.

De gebeden aan de groeve werden gezegd door Rabbijn Mortimer Alvarez Correa van de Nederlands Hervormd Israëlietische Gemeente Emanu-El. Het woord werd gevoerd door den Heer Victor Jesurun namens de Club Curaçao en den Heer J. van der Velden namens de Rotaryclub, van welke clubs de overledene lid was.

Gedurende de plechtigheid, welke tot na 19 uur duurde, werd het verkeer door de politie omgeleid.

JUBILEUM DS. ELDERMANS.

Daar de dag op welke Ds. Hendrik Willem Eldermans van de Verenigde Protestantse Gemeente („Fortkerk") alhier dertig jaar in de West was, viel op een weekdag, weshalve de daaraanvolgende Zondag, gisteren, bestemd werd om een en ander te herdenken.

Bij de kerkdienst gistermorgen zou Ds. Eldermans worden toegesproken door zijn ambtsbroeder Ds. Johannes Mietes. Ongelukkigerwijze werd Ds. Mietes kort voor de dienst ongesteld, zodat er helaas van een officiële herdenking geen sprake meer kon zijn. Kerkeraads- en gemeenteleden hebben den predikant na afloop van de dienst in de consistoriekamer geluk gewenst.

Ds. Eldermans is zijn Westindische loopbaan in September 1913 in Nieuw Nickerie (Suriname) begonnen, waar hij gebleven is tot begin 1921. Hierna heeft Ds. Eldermans een verloftijd in het moederland doorgebracht, waarna hij in Januari 1922 zijn intrede in Willemstad (Curaçao) deed.

Sedertdien is Ds. Eldermans hier gebleven, waar de predikant vooral behalve door zijn pastorale arbeid ook door zijn catechetisch onderricht en studiekringen. Ds. Eldermans zit voorts, gelijk bekend, in verschillende commissies.

Wij wensen den predikant van harte geluk en hopen hem nog vele jaren in ons midden te zien.

VERENIGINGSNIEUWS.

K.S.C.: Uitslag voetbalwedstrijd op Santa Rosa van Zondag jl.: C.S.R. — Republiek 1 —2. Op het K.S.C.-terrein Rif hadden er atletiekwedstrijden plaats. De uitslagen hiervan zullen nader bekendgemaakt worden.

TELEGRAM VAN PRINSES JULIANA.

Het Bestuur van de Afdeling Curaçao van het Nederlandse Rode Kruis heeft het volgende telegram ontvangen van Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Juliana:

„Committee Netherlands Red Cross, Curaçao, Willemstad.

When time liberation our country has come, there will be probable lack of fully trained women for nursing and laboratory duties who can work reliably and independently and who could act as reserve for the women at home and could be called up as need arises. After consultation Harinxma, Chairman London Committee Netherlands Red Cross, it seems desirable, that Dutch women should now report such training at Red Cross organization. If necessity arises this potential reserve could be sent to Netherlands or wherever needed for assistance Netherlanders. Would much appreciate your cooperation and compilation lists for names, copies of which be sent to Harinxma London to Netherlands War Relief center New York and to myself. For all further details Harinxma glad give you information. Also an unlimited amount of clothes as well as other supplies will certainly be needed, which I suggest may be arranged through your organization keeping Netherlands War Relief Center closely informed.

Ondertekend: Juliana Princess Netherlands. President Netherlands Red Cross".

Door het Bestuur zal zo spoedig mogelijk om nadere gegevens worden gevraagd. In afwachting hiervan zullen door de Onderafdelingen Aruba en Curaçao, alsmede door het Irene Comité op dezelfde eilanden, plannen tot verwezenlijking van het gevraagde worden uitgewerkt.

LEZING PROF. AUER.

De lezing die Prof. Dr. Johannes A. C. Fagginger Auer morgen zal houden, zal niet meer in de gymnastieklocaal van de Hendrikschool plaats vinden, doch echter in het gebouw van J.P.F. in de Breedestraat Otrabanda.

Tijd van aanvang 20 uur.

PRINS BERNHARD COMITÉ CURAÇAO.

Het Prins Bernhard Comité Curaçao schrijft ons:

Op 10 Mei jl. heeft ons Comité een bedrag van ƒ 10.000.— overgemaakt aan het Prins Bernhard Fonds te Londen, waarna wij het voorrecht hadden de navolgende brief van Zijne Koninklijke Hoogheid Prins Bernhard te mogen ontvangen:

Londen, 27 Juli 1943.

Met biezondere waardering heb ik kennis genomen van de belangrijke bijdrage welke door uw Comité aan mijn Fonds werd overgemaakt.

Ik stel het op prijs uw Comité mijn erkentelijkheid te betuigen voor de betoonde activiteit en verzoek u tevens mijn biezondere dank aan alle gevers over te brengen.

get. Bernhard
Prins der Nederlanden.

Aangenaam is het ons thans te berichten, dat wij, ter gelegenheid van Harer Majesteits jongste verjaardag, wederom een bedrag van ƒ. 10.000.— hebben gestort in bovengenoemd Fonds.

Met grote voldoening en erkentelijkheid kunnen wij melding maken, dat het P.B.C.C. sedert zijn oprichting tot en met heden in totaal ƒ 432.000.— aan het P.B.F. heeft doen toekomen.

De bovengemelde brief van Prins Bernhard, eigenhandig door Z.K.H. ondertekend, is wel een bewijs hoe zeer onze bijdragen op prijs gesteld worden en zal, naar wij vertrouwen, voor allen een opwekking zijn om het P.B.C.C. te blijven steunen.

HET DRUKPROBLEEM OP CURAÇAO.

Het drukprobleem begint thans op Curaçao allerergste afmetingen aan te nemen. Het wordt hoe langer hoe moeilijker iets, zelfs gewone dingen, gedrukt te krijgen. De oorzaken hiervan schijnen onbekend te zijn. Op zichzelf is het waar, dat het aantal blaadjes voor dit en dat bij aantallen tegelijk uit de grond rijst, maar wij begrijpen toch niet goed waar het euvel schuilt.

Het ergst eraan toe zijn twee maandbladen van kerkelijk en nationaal belang, „Gids" van de Gereformeerde Kerk alhier en „Mikve Israel" van de Portugees-Israelietische Gemeente alhier. Beide blaadjes zijn voor hun onderscheidene kerkelijke gezindte het enige dat nog in de Nederlandse taal op vrij gebied verschijnt. Beide worden hier op Curaçao gelezen, maar gaan ook in enorme aantallen naar het buitenland om aan Gereformeerden en Joden van Nederlandse taal lectuur te bieden. Tot in Patagonië wonen lezers van „Gids". Dit zijn Zuidafrikaanse schaapherders, die kilometers in de omtrek heg noch steg hebben. Kinderen groeien er op zonder andere kinderen te zien.

Een enkele maal doet een predikant de ronde en dat wordt dan van te voren per radio aangekondigd, opdat de boeren zich verzamelen. Ook het Joodse maandblad, dat ook onder niet-Joden zeer vele belangstellende lezers had om zijn hoogstaande inhoud, gaat over de wereldbol.

Wij menen de aandacht te mogen vestigen op deze beide kerkelijke bladen. Wij zijn katholiek en danken God, dat een voorzienende blik van ons Apostolisch Vicariaat reeds lang geleden een eigen drukkerij, de Paulusdrukkerij, heeft doen bouwen. Zodoende kan de katholieke pers worden voortgezet. Helaas is die drukkerij ook reeds overbeladen, waarbij nog komt, dat de tere zetmachines, zo er maar iets aan hapert, hier niet gerepareerd kunnen worden. Een enkele schroefje stuk of gedurende maanden moet zulk een machine stil staan, omdat het onderdeel uit de Verenigde Staten moet komen, hetwelk per luchtpost ook nog maanden en maanden vergt. De andere kerkgenootschappen verkeren in een ongunstige positie. De uitgevers maken hun kopij klaar en gaan dan de man op. Scharrelen en praten tot ze een drukkerij gevonden hebben, die weer één nummertje wil drukken. „Al weer een nummer", zegt men dan, blij als het Juli-nummer begin September klaar is. De kopij van het Augustusnummer is dan voor een goed deel verouderd, wordt weggegooid. Vol hoop op de toekomst wordt nieuwe kopij voor September klaar gemaakt. Dan volgen de dagen van bedelen weer. Men moet van drukkerij naar drukkerij lopen. Op zijn Curaçaos overal nog een tweede en derde keer terugkomen. Bedelen tot er weer een drukker is, die het aanneemt. Dan ligt de kopij eerst nog enige tijd bij den zetter. Zekerheid is er dan nog niet. Als er een Gouvernements- of militair drukwerkje komt, gaat de moeizaam vergaarde kopij bij den met bedelen overgehaalden drukker maar weer weg. Men moet het dan maar weer elders gaan beproeven. Men haalt om het voor den drukker aantrekkelijk te maken de helft van het aantal bladzijden eruit, bladzijden waar Nederlanders, land- en volksgenoten over de gehele wereld, zeeliedén die hun leven voor ons land op zee wagen, snakken en die nimmer komen, omdat het een drukwerkje na het andere — ook van Gouvernementswege — gedrukt moet worden ten koste van zoveel belangrijker werk.

Wij vragen ons af of hier werkelijk niets aan gedaan kan worden. Curaçao heeft belangrijker wereldmissie dan het publiceren van allerlei blaadjes zoals men die maar bij de vleet ziet.

VERPLAATSING VAN K.L.M.-DIRECTIE NAAR EUROPA.

De Gouvernementspersdienst deelt mede:

Volgens bericht van de Inlichtingendienst der Nederlandse regering, heeft de Commissie Regeling Rechtsverkeer in Oorlogstijd te Londen Woensdag jl. besloten om de K.N.I.L.M. van het Bestuur der K.L.M. te ontheffen van 15 September as. af.

De Commissie had in 1940, na de invasie van Nederland het bestuur der K.L.M. overgedragen aan de K.N.I.L.M., welke dit bestuur eerst van Batavia en later van New York uit voerde.

Het bericht voegt hier nog aan toe, dat gelijktijdig met bovengenoemd besluit, 5 te Londen wonende Nederlanders door de Commissie benoemd werden tot leden van de nieuwe Raad van Bestuur der K.L.M., en bepaalde, dat in deze Raad van Bestuur slechts Nederlanders te Londen gevestigd, en door de Commissie gekozen, benoembaar zijn.

De Directie der K.L.M. zal op 15 September of zo spoedig mogelijk daarna benoemd worden.

Het werd hoe langer hoe moeilijker om de belangen der Nederlandse Luchtvaart op afdoende wijze te behartigen onder de huidige regeling, waarbij de Nederlandse Regering en het bestuur der Maatschappij zo ver van elkaar verwijderd zijn.

De Regering beschouwde het als uiterst noodzakelijk om het bestuur der K.L.M. in een afzonderlijk lichaam (d.i. gescheiden van dat der K.N.I.L.M.) te Londen te vestigen, waar voorbereidende maatregelen voor de terugkeer der K.L.M. naar Nederland genomen moeten worden.

Tevens zullen de nodige maatregelen genomen worden om een vlotte samenwerking tussen de K.L.M. en de K.N.I.L.M. te verzekeren.

DE GASTEN ZIJN ER.

Zaterdag is Generaal-Majoor Van Oyen aangekomen, die logeert bij Zijne Excellentie den Gouverneur.

Gisteren is Schout-bij-Nacht Termijtelen gearriveerd, die de gast van Carel J. Baron van Asbeck is.

EMMASTAD

WACHTDIENSTEN: Ma., 13 Sep.

Shipping & Supplies: Polviet, tel. 455, Hotelkamer 61.

Scheepvaart Afdeling: Langras, tel. 710, Willem de Zwijgerlaan 5.

Dok Afdeling: V/d Veen, tel. 431.

Telegram Afdeling: Tel. 307, na 23 uur tel. 353.

Buitenland.

TSJANG KAI SJEK TOT PRESIDENT VERKOZEN.

Tjang Kai Sjek werd unaniem tot President van China verkozen door het Centrale Uitvoerende Comité. Als President zal Tsjang Kai Sjek tevens Opperbevelhebber zijn van China's land-, zee- en luchtstrijdkrachten. Dit werd mogelijk gemaakt door een herziening van de organieke wet van de Nationale Regering op Zaterdag. De Generalissimo is verkozen voor drie jaren, doch is daarna herkiesbaar. Tsjang was waarnemend President sedert de dood van Lin Sen op 1 Augustus. De bekendmaking van zijn verkiezing verwekte een langdurig applaus. Het nieuws werd met gejuich ontvangen in Tsjungking, waar de bevolking ogenblikkelijk begon met het afsteken van vuurwerk (Tsjungking, (AP) 12.9).

DE KOERILEN GEBOMBARDEERD.

Het Japanse Domei-agentschap deelde mede, dat 18 Noordamerikaanse bommenwerpers de Japanse installaties in de Noordelijke Koerilen Zondag hebben aangevallen. De uitzending werd opgevangen door de Federal Communications Commission.

De Koerilen strekken zich ten Noorden van Japan uit en omvatten de voornaamste Japanse basis in het Noordelijk deel van de Stille Oceaan te Paramusjiro.

Domei gaf toe, dat 2 Japanse transportschepen in brand werden gezet, doch zeide, dat de schade aan de installaties op het land „zeer gering" is. De luchtdoelkanonnen en vliegers van leger en marine zouden 2 Noordamerikaanse vliegtuigen hebben neergeschoten. De Japanners zouden 1 vliegtuig verloren hebben (New York, (AP) 13.9).

VERWOEDE GEVECHTEN OM NOVOROSSISK.

Bittere gevechten in het gebied van Novorossisk worden gemeld door de Duitsers, die bekend maakten, dat de Russen er op 10 September een grote strijdmacht aan land zetten in een poging deze belangrijke haven aan de Zwarte Zee — een der weinige bruggehoofden, die de nazies nog in de Kuban hebben — te veroveren. Het DNB zeide, dat de Russen van oorlogsschepen aan land kwamen en in het Westelijk deel van de haven werden opgeruimd, doch dat de gevechten nog voortduren in de Oostelijke sector (Londen, (AP) 12.9).

RUSSISCHE LANDING TE NOVOROSSISK MISLUKT?

Het Duitse communiqué — aldus het DNB — maakte bekend, dat Duitse land- en vlootstrijdkrachten de Russische detachementen hebben opgeruimd, welke in het gebied van Novorossisk aan land kwamen. De Russen zouden hevige verliezen geleden hebben (Caïo, (AP) 13.9).

RUSSEN VALLEN BRYANSK AAN.

De Russische troepen zijn bezig Bryansk te omsingelen en bij het uitvoeren van een frontaanval uit het Oosten beschieten zij de buitenwijken van de stad met hun grof geschut (Moskou, (AP) 13.9).

Staten van Curaçao

vergadering op Woensdag den 15n. September 1943 des avonds te 8 uur.

TE BEHANDELEN ONDERWERPEN:

1. Ingekomen stukken.
2. Ontwerp 1ste aanvullende, tevens heringerichte Curaçaosche begroting voor het dienstjaar 1943 (1943—1944—23).
3. Ontwerp—landsverordening tot wijziging en aanvulling van de „Rechtsbijstandsverordening" (P. B. 1937 No. 80 (1943—1944—8).
4. Ontwerp—landsverordening houdende voorzieningen betreffende de verzorging van oorlogsslachtoffers en hun nabestaanden (1943—1944—10; 1942—1943—55).
5. Advies inzake het ontwerp-Koninklijk besluit tot wijziging van de wet van 26 April 1940 (Staatsblad No. 200) op de zetelverplaatsingen (1943-1944-42).

De Griffier,
G. J. FERGUSON.

DUITSE TROEPEN IN SOFIA.

De radio van Marokko zeide, dat krachtige Duitse troependetachementen in Sofia arriveren „teneinde er de toestand te stabiliseren" (Londen, (AP) 12.9).

NIEUWE GEALLIEERDE LANDINGEN.

Radio-Parijs zeide, dat de Geallieerde strijdkrachten nieuwe landingen hebben uitgevoerd tegenover het eiland Capri op het schiereiland van Sorrento tussen Salerno en Napels (Londen, (AP) 12.9).

GEALLIEERD COMMUNIQUÉ VAN NOORD-AFRIKA.

„Te land: Ten Noorden van Taranto gaan de Britse strijdkrachten voort met het vergroten van hun bruggehoofd. De versterking onzer strijdkrachten heeft snel voortgang en zij hebben kleine Duitse strijdkrachten aan hun linkerflank teruggedrongen. Het 8e leger zette zijn snelle opmars voort. Weinig of geen vijandelijke weerstand wordt ondervonden, doch uitgebreide slopingen veroorzaken enige vertraging. De haven Crotone is veroverd in goede conditie. Onze troepen rukken langs het gehele front verder naar het Noorden. Zeer hevige gevechten hebben voortgang in het gebied van het 5e leger te Salerno. De Duitsers bieden verwoed weerstand tegen onze vastberaden aanvallen om door hun stellingen heen te breken."

In de lucht: In de nacht van 11 op 12 September zetten middelzware en lichte bommenwerpers van de Noordwestelijke Afrikaanse luchtmacht hun aanvallen voort op de wegen en vijandelijke voertuigen in de gebieden van Corleto, Auletta en Sapri. Onze gevechtsvliegtuigen onderschepten vijandelijke aanvallen boven het gebied van Salerno en vernielden 4 vijandelijke vliegtuigen. Gevechtsbommenwerpers vernielden wederom een groot aantal vijandelijke voertuigen op de wegen in het gebied. De aanvallen werden gisteren volgehouden door lichte bommenwerpers, terwijl zware en middelzware bommenwerpers wederom de belangrijke punten op de wegen in de omgeving van Napels aanvielen. Zware bommenwerpers vielen ook het vliegveld te Frosinone aan.

In de afgelopen nacht werd het wegenkruispunt te Castel Nuovo ten Noord-Oosten van Batipaglia aangevallen door onze nachtbommenwerpers. Tijdens deze verrichtingen werd een totaal van 8 vijandelijke vliegtuigen vernield. 2 Onzer vliegtuigen worden vermist. Thans is bevestigd, dat nog 5 vijandelijke vliegtuigen op 8 September vernield werden door middelzware bommenwerpers" (Geallieerd Hoofdkwartier in Noord-Afrika, (AP) 13.9).

DUITSERS EN ITALIANEN LEVEREN SLAG.

De radio der Verenigde Landen te Algiers deelde mede, dat de Duitsers en Italianen elkaar bestrijden in de heuvels ten Noorden en Zuiden van Napels en dat zij gewikkeld zijn in een „ware veldslag". De radio zeide, dat de Geallieerden hun greep op de kustlijn in het gebied van Salerno versterkt hebben.

De Duitsers bieden heftig weerstand, terwijl de Geallieerden van de stad Salerno uit het land binnentrekken (Londen, (AP) 13.9).

EEN FASCISTISCHE PARTIJGROEP IN BERLIJN.

De Britse radio zeide, dat volgens bekendmaking van de Duitse radio „een fascistische partijgroep is gevestigd in Berlijn. In het Italiaans beval de Britse radio aan alle Italianen in Duitsland om schriftelijke verklaringen van trouw aan de nieuwe fascistische beweging te zenden. Het adres (de optimisten!) is Victoria-straat 36, Berlijn (New York, (AP) 12.9).

PERSCONFERENTIE VAN STIMSON.

De Noordamerikaanse Secretaris van Oorlog, Henry Lewis Stimson, zeide op een persconferentie, dat de Noordamerikaanse troepen, die met een belangrijke strijdmacht onder bevel van Luitenant Generaal Mark Clark geland zijn in de omgeving van Napels, in contact zijn met Duitse strijdkrachten en bevredigend voortgang maken. Stimson zeide, dat de capitulatie van de Italiaanse strijdkrachten een harde slag is voor den vijand, doch niet wil zeggen, dat het Italiaanse schiereiland zonder belangrijke harde gevechten bezet kan worden. Misschien zijn er zoveel als 15 tot 20 Duitse divisies in Italië en dit is een grotere strijdmacht dan de Geallieerden ooit in Tunis of op Sicilië hebben moeten bestrijden.

Stimson voegde hieraan toe, dat de Duitsers hun sterkte in Italië nog kunnen opvoeren indien zij dat wensen. Hoewel de Italiaanse overgave het hoogtepunt is in een week van goed nieuws van alle oorlogsfronten zeide de Secretaris, dat de twee voornaamste vijanden — Duitsland en Japan — nog vechten en „er is geen grond voor enige verzekering, dat zij spoedig zullen worden onderworpen." Voorts zeide Stimson: „Er zal tijd genoeg zijn om feest te vieren als zij verslagen zijn."

De Geallieerde vliegers — aldus Stimson — hebben de beheersing van de lucht boven Sicilië en Zuid-Italië en dit is een belangrijke factor van succes geweest voor de Geallieerde strijdkrachten. De Geallieerde vliegtuigen drongen tot diep in het binnenland door en vernielden spoorwegen en andere verbindingsmiddelen, welke Duitsland zou kunnen gebruiken ter versterking van zijn troepen.

Afstappende van deze „materiële en physieke factoren der situatie" wendde Stimson de aandacht naar de „morele factor" welke men in het oog moet houden om het belang van de Italiaanse overgave te schatten.

Stimson dacht, dat het van betekenis is, dat de Italiaanse strijdkrachten zich aan de Geallieerden overgaven, terwijl de Duitsers nog een groot deel van Italië bezetten en nog wel met een belangrijke troepenmacht, zodat hun overgave een soort uitdaging is aan de Duitsers, die de Italianen wel eens aan strenge représailles zouden kunnen onderwerpen.

„De betekenis hiervan voor ons is, dat wij de sympathie van het Italiaanse volk hebben en dat zij erkennen, dat onze strijdkrachten de zaak der vrijheid voorstaan. Dat is van groot belang en een teken van grote hoop voor onze toekomstige ondernemingen. Dit toont aan, dat de volken van Europa de zaak erkennen waarvoor wij strijden.

Het menselijk geheugen is nogal slecht en onze generatie vergeet spoedig, dat minder dan een eeuw geleden Italië een schitterend hoofdstuk schreef in de geschiedenis der menselijke vrijheid. Ik wil hier refereren naar wat de Italianen noemen 'risorgimento'. die wonderbaarlijke periode, waarin Italië vereend werd in wat wij noemen een liberale regering, waarbij elke Italiaan zijn persoonlijke vrijheid erlangde. Wij moeten duidelijk maken, dat ons doel is om te hervormen en te herstellen — niet om te vernielen — de vrijheid die zo kort geleden door Italië werd verkregen" (Washington, (AP) 11.9).

AARDBEVING IN JAPAN.

Het Bureau voor Oorlogsvoorlichting deelde mede, dat volgens een radio-uitzending van Tokio een „nogal ernstige" aardschok gevoeld werd in het Zuidwestelijk deel van Japan. Vele personen werden gedood als gevolg van de aardbeving, welke in de afgelopen nacht plaats vond. Grote schade wordt gemeld uit de stad Totori, de hoofdstad van de provincie Inaba, met een bevolking van **32.600.**

De aardbeving was krachtig genoeg om gevoeld te worden in de steden Kobe, Osaka en Hirosjima, waar de huizen trilden op hun grondvesten en de mensen naar open ruimten vluchtten. In deze drie steden werd weinig schade aangericht, aldus meldde Tokio. Het agentschap Domei zeide, dat vele huizen instortten in Tortori en dat reddingsploegen in de puinhopen der vernielde gebouwen zochten naar mogelijke slachtoffers (New York, (AP) 12.9).

NIEUWS UIT BELGIË.

Advocaat Georges Jacques uit Luik werd door het krijgsgerecht van de Wehrmacht, tot een jaar gevangenisstraf veroordeeld: hij was opgetreden ten gunste van een arbeider, die werd opgeëist om in Duitsland te werken en had de vrijstelling van dien arbeider verkregen.

Meester Jacques had kort daarna verklaard, dat hij, een einde deze zaak te regelen, 3.000 frank heeft moeten betalen aan een Duits ambtenaar en 200 frank aan de secretaresse van deze laatste. Het krijgsgerecht van de Wehrmacht had besloten, dat een dergelijke verklaring lastertaal was.

— Duitse troepen, die te Gent zijn aangekomen, worden bij de inwoners, zowel in de stad als in de voorsteden, gehuisvest.

— Het werd den inwoners van Brugge verboden aan hun deur naar de vliegtuigen der Raf te kijken, wanneer deze over de stad vliegen. Een Duits communiqué deelt mede, dat zij, die zouden weigeren aan dit bevel te gehoorzamen, voor de krijgsraad zouden gedaagd worden.

„ICH KLAGE AN".

Het blad „La Libre Belgique" in zijn uitgave voor Luik, publiceert een vlugschrift, getiteld „Ich klage an" (Ik beschuldig), dat in Duitsland in het geheim werd uitgedeeld.

Het vlugschrift is als volgt opgesteld:

„Ik ben de stem van de millioenen doden.
Diep in het land wordt mijn roep gehoord.
Zelfs het gedreun der kanonnen
Kan mijn stem niet doven!
In naam van al mijn gezellen in de dood:
Om al het bloed dat Duitsland heeft vergoten,
Om al de tranen die Duitsland stort,
Beschuldig ik onzen grootsten vijand: Hitler!
Ik beschuldig hem van verraad! Ik beschuldig hem van aanslag,
Op de vrijheid en op het recht! Ik beschuldig hem van meineed,
Ik beschuldig hem van bedrog tegen gans een generatie!
Hem beschuldig ik,
Die zijn heerschappij in bloed is begonnen,
De beul van ons volk, die een onmenselijke hel heeft geschapen.
Hem beschuldig ik, voor het aanschijn van gans de wereld,
Die ons in plaats van vrede, vrijheid en brood,
Slechts oorlog, schande en ontbering heeft gebracht.
Ik beschuldig hem!
Het vonnis is uitgesproken en het is de doodstraf.
In naam van Duitsland, voert het vonnis uit!
Gij zijt de uitvoerders! Vernietigt hem!

UITBREIDING U.S.A.-VLOOT.

James Forrestal, de Noordamerikaanse ondersecretaris van de marine, heeft een rede gehouden waarin hij beschreef hoe de vliegtuigmoederschepen de grote kracht van de Noordamerikaanse vlootmacht gaan vormen om Japan straks recht in het hart te stoten. Tegen het einde des jaars zullen er 14 klaar zijn, behalve nog kleinere vliegtuigmoederschepen, die verbouwd worden uit vrachtschepen en welke reeds belangrijke diensten bewijzen (Kansas- stad, (AP) 12.9).

OOSTAFRIKAANSE TROEPEN NAAR BRITS INDIË.

Officieel werd bekendgemaakt, dat een grote strijdmacht van Oostafrikaanse troepen naar Brits Indië en Ceylon is gezonden (Nairobi, (AP) 12.9).

„TWEE JAAR GELEDEN".

September.

13. Londen maakt bekend, dat 8 schepen verloren gingen bij Duitse aanvallen op een groot convooi in de omgeving van IJsland.

14. De Duitse strijdkrachten bevinden zich op ongeveer 25 kilometer van Leningrad.

15. De Noordamerikaanse Secretaris van Oorlog William Knox verklaart, dat „te beginnen met morgen de Noordamerikaanse marine alle schepen, onder welke vlag ook varend, die goederen vervoeren, welke verkregen zijn volgens de leen- en pachtwet, bescherming zal verlenen van het Amerikaanse vasteland tot aan de wateren bij IJsland. Deze Noordamerikaanse oorlogsschepen hebben opdracht alle as-schepen, die zij ontmoeten, te vernielen of te veroveren. Dit is ons antwoord, zegt Knox verder, op de verklaring van Hitler, dat hij zal trachten alle schepen tot zinken te brengen, die varen tussen de havens van de Verenigde Staten van Noord-Amerika en Engeland.

16. Riza Sjah Pahlevi van Iran doet afstand van de troon ten gunste van zijn 21-jarigen zoon Mohammed Riza Pahlevi. Te Damascus wordt door gezagsdragers van de Vrije Fransen de onafhankelijkheid van Syrië afgekondigd. Sjeik Tajeddini Hassani wordt tot eerste president van de republiek uitgeroepen.

17. De Duitsers openen hun offensief tegen de Krim. Vichy maakt bekend, dat 500.000 Franse krijgsgevangenen, een vierde van het totaal, uit Duitse gevangenkampen zijn vrijgelaten. Onder commando van Major-Generaal Charles H. Bonesteel komt te Reikjavik op IJsland een Noordamerikaanse legerafdeling aan.

18. Rusland verplicht iederen man tussen de 16 en 50 jaar tot militaire oefening na het eindigen van de dagelijkse arbeid. Deze maatregel zal de oorlogsproductie in geen enkel opzicht schaden.

De Russen drijven de Duitsers voor Leningrad 16 kilometer verder weg en veroveren drie dorpen.

19. Hitler maakte bekend, dat de Duitsers Kiev, de oude hoofdstad van de Oekraïne, veroverd hebben.

AUGUSTUS EEN GOEDE MAAND IN DE STRIJD TEGEN DE DUIKBOTEN.

Duitslands gehavende duikbotenvloot deed haast geen poging om de Geallieerde scheepvaart in het Noordelijk deel van de Atlantische Oceaan in de maand Augustus aan te vallen. Bovendien zijn „meer duikboten dan koopvaardijschepen tot zinken gebracht". Dit werd medegedeeld in een gezamenlijk rapport van het Brits-Noordamerikaans-Canadees Commando. Hierin werd Augustus een „nieuwe succesrijke maand" genoemd in de campagne tegen de duikboten. Het rapport zeide, dat de kansen betrekkelijk gering waren voor de aanvallende duikboten, omdat de meeste naar haar bases zijn teruggeroepen om van nieuwe wapenen voorzien te worden. „Grote verliezen zijn den vijand toegebracht", aldus de bekendmaking, welke echter geen cijfers noemde (Washington, (AP) 12.9).

DE KERK IN NIGERIA.

In het afgelopen jaar werden 14.308 mensen in stervensgevaar gedoopt in het Apostolisch Vicariaat van Onitsha-Owerri (Zuid-Nigeria). In dezelfde tijd werd aan 13.978 personen onder normale omstandigheden de H. Doop toegediend, waarvan 8.608 volwassenen. In het missiegebied staan 931 katholieke scholen met 65.601 leerlingen, bediend door 2.588 lekenonderwijzers. De missie is in handen van de Paters van den H. Geest (Washington, ncwc, 12.9).

NEDERLAND.

OOK DAT NOG.

De Duitsers trachten Nederlanders te recruteren voor de verdediging van havens in Zuid West Frankrijk. De N.S.B. bladen hebben advertenties daarvoor: „Mannen tussen 18 en 45 jaar komen in aanmerking, liefst n.s.b.'ers, stormtropers enz". De anderen zullen ook wel niet op die advertenties afkomen. Verder werd bekend dat de Duitsers voor niet minder dan ƒ 120.000.000 textielwaren in Nederland hebben gerequireerd. Dat betekent een tegenwaarde van ongeveer 300.000.000 kledingsdistributiekaarten. Het is zeer te betwijfelen of er voor de Nederlanders nu nog enig kledingstuk zal overblijven.

LAHA OP AMBON AANGEVALLEN.

Geallieerde bommenwerpers hebben vannacht het vliegveld van Laha op Ambon aangevallen, alsmede de vliegvelden van Lingat en Langoer.

Zestien Japanse bommenwerpers hebben het vliegveld van Merauke op (vrij) Nederlands Nieuw Guinea aangevallen. Drie ervan zijn neergehaald door Geallieerde vliegers.

HET ZAL NIET GAAN.

Een Nederlands sluikblad deelt mede dat vele Duitsers burgerkleren van Nederlanders trachten te bemachtigen onder het voorwendsel dat zij met de Nederlanders willen meevechten wanneer de Geallieerde invasie komt.

Doch het blad waarschuwt: „dat is niet waar. De Duitsers zijn bang voor de volkswoede en voor de moordenaarschanden van de S.S. Wij waarschuwen U om onder geen enkele voorwaarde in zulk een verzoek om kleren te treden".

STERKE SPREEKWOORDEN.

Volk en Vaderland klaagt over een nieuw stukje Nederlandse Zenuwenoorlog tegen de Duitsers: in een winkel in Den Haag ligt een groot anker in de uitstalkast en daarbij staat een bordje met: „Wie wind zaait zal storm oogsten". In de boekwinkel van Lintveld aan de Middenweg te Amsterdam staan — tussen de boeken — model van ex-libris met de volgende opschriften „Alles sal reg kom". „Wanneer de nood het hoogst is, is de redding nabij". „Alles zal spoedig veranderen". „Spreken is zilver, zwijgen is goud". Ieder van die ex libris vertoont een leeuw en het wapen van Oranje. Vova merkt nijdig op: „dit is nu een voorbeeld van een Nederlandse demonstratie nu Europa op de drempel der eindbeslissing staat".

VLIEGVELDEN GEBOMBARDEERD.

Een Nederlands escader bommenwerpers heeft het vliegveld bij Beaumont en de scheepswerven bij Le Retrait (Noord-Frankrijk) aangevallen. Ondanks hevige tegenstand keerden alle veilig terug.

Geallieerde bommenwerpers hebben het eiland Selaroe aangevallen. Vele branden ontstonden er.

ALLERLAATSTE NIEUWS

— **Een onbevestigd bericht** van het Zwitserse Telegraafagentschap deelt mede, dat Duitse valschermtroepen Mussolini bevrijd hebben in een plaatsje nabij Palermo op Sicilië, waarheen hij gevoerd zou zijn bij de vlucht van Badoglio en den Koning uit Rome. Mussolini zou per vliegtuig naar het vasteland zijn gevoerd.

— **De Nederlandse radio** onder Duits toezicht beweerde, dat Vittorio Mussolini, de oudste zoon van den Duce, in Duitsland is aangekomen.

— **Het Britse Departement** van Buitenlandse Zaken verklaarde officieel, dat men niet weet waar Mussolini zich bevindt en dat hij zich nooit in Geallieerde handen heeft bevonden. Het bericht van de Zwitserse radio als zou hij door Duitse valschermtroepen op Sicilië zijn bevrijd, werd ontkend. In elk geval wijst men erop, dat het Italiaanse volk weinig aandacht zou schenken aan Mussolini en het zelfs dichter tot de Geallieerden zou brengen, ndien de Duitsers hem aan het hoofd van een marionetten-regering zouden plaatsen.

— **De laatste twee** berichten omtrent Mussolini's verblijfplaats zijn binnen. Een daarvan zegt, dat hij op weg is naar Berchtesgaden en het andere, dat hij op weg is naar Hitlers Hoofdkwartier. Beide berichten kwamen van radio's, die onder toezicht van de as staan.

— **De Britse radio zeide, dat de Britten Altamura veroverd hebben, op 35 kilometer ten Westen van Bari. Bari ligt op ongeveer 80 kilometer ten Noorden van Taranto en is een belangrijke haven aan de Adriatische Zee.**

— **Een zegsman** van de Italiaanse Ambassade te Madrid zeide, dat de Ambassadeur en de gehele staf zijn gebleven onder de orders van het Huis van Savoye en Maarschalk Badoglio. Hij zeide, dat men geen bericht ontving van Badoglio of den Koning.

— **Radio-Marokko zeide, dat nog 6 Italiaanse oorlogsschepen te Malta zijn aangekomen.**

— **Het Japanse garnizoen** te Salamaua op Nieuw Guinea doet wanhopige pogingen om een uitweg open te houden naar Lae. Op het ogenblik houden de Japanners nog stand op een heuvelketen op $2\frac{1}{2}$ kilometer ten Noord-Westen van het vliegveld te Salamaua.

Overgangsparlement of Vaderlijk Gezag?

De „Knickerbocker Weekly" publiceerde dezer dagen een artikel van den Heer G. A. Boon, oud-lid van de Tweede Kamer, die moedig en onverschrokken critiseert om op te bouwen, niet in de veiligheid van een walmende conferentiekamer, maar in het openbaar, voor het forum van het Nederlandse volk.

Het is niet de eerste keer, dat de Heer Boon zulks doet. Zijn meningen lokken pro's en contra's uit, maar gedachtenwisseling onder patriotten is vruchtbaar. Het is in het belang van het volk en van de Regering.

Het Nederlandse volk, dat voor de vrijheid van spreken en denken strijdt en sterft, heeft recht op een vrije pers. Het zal na de oorlog onderzoeken wat deze denkers aan persuitingen hebben bijgedragen. Wij laten ons bij opneming van bijdragen uitsluitend leiden door het belang van Nederland, de gastvrijheid, die Nederland in Amerika geniet en de begrippen van journalistiek fatsoen. Geen druk van welke zijde ook zal ons daarvan weerhouden.

Hieronder laten wij het stuk van den Heer Boon volgen:

In een rede door Minister Alberda voor de afdeling Londen van Pro Patria gehouden, heeft mij uiterst pijnlijk getroffen zijn inzicht omtrent de wijze, waarop Nederland na de bevrijding „voorlopig" — en dit zou ongetwijfeld een lange tijd omvatten — geregeerd behoort te worden.

Het is als volgt:

„Naarmate de oorlog langer duurt, wordt het moeilijker de parlementaire democratie in haar oude vorm te doen herrijzen. Verkiezingen onmiddellijk na de oorlog, zo zij al technisch mogelijk waren, zouden verkeerd zijn. Zij zouden de oude leuzen en oude programs doen herleven, terwijl eerst her-oriëntering, bezinning en beraad nodig zijn. In de nieuwe geest van samenwerking kan ook meer dan één zaak buiten de staatkundige strijd gehouden worden, die ons vroeger heeft verdeeld, b.v. de schoolstrijd en de vrijheid van onderwijs."

Hoe ter wereld kan men verwachten, dat zij, die niet op een afstand, maar dagelijks persoonlijk en aan den lijve de kwellingen der onderdrukkers hebben gevoeld, van kleiner kaliber zouden zijn, dan zij, die buiten het Vaderland leefden? Dat zij aanvechting zouden gevoelen om schoolstrijd, vrijheid van onderwijs, verzet tegen een gezantschap bij den Paus, eenzijdige nationale ontwapening en dergelijke versleten politieke paradepaarden van stal te halen, terwijl slechts de Regering in Londen in haar veelszins gereconstrueerde samenstelling door de nieuwe geest van **samenwerking zou zijn bezield?**

Wij moeten er ons voor hoeden te denken, dat wij, die in deze jaren in een sfeer van vrijheid hebben geleefd, een zoveel breder inzicht en wijder perspectieven zouden hebben dan zij, die door diep lijden in het bezette gebied in deze jaren gelouterd zijn, een geestesgesteldheid, die in een artikel: „Houding en Nut der Vrije Nederlanders" het openlijkst tot uiting komt:

„Zelfs zij, die zich bewust en met geestkracht verzetten tegen de door en door valse voorstellingen van pers en radio, d.w.z. op zijn minst negentig procent Nederlanders op de honderd, worden, zonder dat zij het bemerken en er zich bewust van zijn, slachtoffers van de „atmosfeer", welke door een ervaren propaganda geschapen wordt. De Nederlanders in Nederland zullen zich geestdriftig en verlangend wenden tot ons, om van ons alles te vernemen over het bestaan in een wereld zonder geweld en dwang. Wij brengen dus bij onze terugkeer, als een bescheiden doch nuttig geschenk aan ons volk, een onbevangener blik op de internationale verhoudingen mede."

Nederlanders zijn geen Duitsers, die — behalve in een nooit vlees van hun vlees geworden Republiek van Weimar — nimmer vrijheid hebben gekend; zij hebben in een vrij Nederland altijd geleefd in een wereld zonder geweld en dwang en zij zullen zeker en terecht weigeren zich te beschouwen als door de „atmosfeer" aangestoken burgers, wien een breder blik moet worden bijgebracht door de tot wereldburgers gepromoveerde uitgewekenen, die voor hen een „onbevangener blik op de internationale verhoudingen medebrengen."

Legio ambtenaren en semi-ambtenaren overvliegen zeeën en doorkruisen landen, bezichtigen, informeren, rapporteren en laten hun licht schijnen tot in de uithoeken van deze hemisphere [?? Is „halfrond" niet voldoende? — Red. Amigoe] en er zullen er onder zijn, wier geest daardoor verrijkt is en wier inzicht en voorlichting in Nederland later met belangstelling zal worden aangehoord, maar de „aangestoken" Nederlanders zullen zich stellig niet gevoelen als **voogdij-kinderen** in stille bewondering opziend tot de bereisde Roel's, doch zij zullen zelf willen bepalen in welke richting het beleid in de toekomst zal moeten gaan.

De mens groeit en rijpt heel wat meer door het dragen van diep leed, het vechten tegen onderdrukking en het onder ogen zien van gevaar voor zijn leven en bestaan door zijn verzet, dan door het bereizen van andere landen en het daar maken van min of meer diepgaande studies over allerlei vraagstukken. De Nederlanders, die wij terug zullen vinden, zullen van een heel wat groter formaat zijn en bezield met een waarachtige geest van samenwerking geboren uit samenlijden, dan velen op een afstand veronderstellen.

Doch Minister Alberda heeft gelijk daarin, dat verkiezingen na de terugkeer technisch onmogelijk en verkeerd zouden zijn. Honderdduizenden slaven zijn in Duitsland en Polen, de nieuwe verkiezingslijsten eisen voorbereiding. landverraders zullen gedenaturaliseerd moeten worden met vanzelfsprekend verlies van stemrecht, vreemde troepen van Geallieerde vrienden zullen ons ontruimd moeten hebben, alvorens de vrije kiezers weer ter stembus kunnen gaan.

Want langs welke richtingen de invasie van Duitsland ook zal gaan, in ieder geval zullen aanvankelijk Noordamerikaanse en Engelse troepen (waarin enkele secties van ons legertje in Engeland zijn opgenomen) ons land bezetten en grotendeels buitenlandse liaison-officieren zullen het contact met de burgerlijke autoriteiten in het begin herstellen. Maar tienduizenden staan gereed om zich weer onder de wapenen te begeven en deze overgangsperiode behoeft voor ons land slechts van korte duur te zijn.

Vele Europese landen zullen lange tijd voor schier onoverkomelijke binnenlandse moeilijkheden komen te staan, maar Nederland en Noorwegen zullen de twee landen zijn, waar de interne politieke consolidering zich zeer snel zal voltrekken; beide landen met een geliefd Koningshuis; Nederland, waar Koningin, Prinses, Prins en Prinsesjes door de bevolking zullen worden ingehaald als nimmer ter wereld een Vorstenhuis werd verwelkomd.

In die overgangsperiode zal er de staat van beleg zijn. Maar deze maakt juist — **en de Heer Alberda beaamt** dit — een parlementair toezicht meer dan nodig. Hoe wil hij hierin dan voorzien? Dóor „een College van Vertrouwensmannen", dat met de regering overleg pleegt. En de Minister haalt dan als voorbeeld aan, dat „de Regering, zonder dat de Grondwet haar daartoe verplichtte, het gewenst heeft geoordeeld, buiten het bezette gebied een „Buitengewone Raad van Advies in te stellen, teneinde zich medewerking te verzekeren".

Van een leien dakje is zelfs die niet gegaan en het heeft na vele aansporingen nog twee jaar na de vestiging in Londen geduurd voor deze wenselijkheid eindelijk tot verwezenlijking kwam.

Iets anders en iets beters was in het buitenland niet te vinden, maar meent men, dat een dergelijk door de Regering benoemd „College van Vertrouwensmannen" ook maar in de verste verte zou gelijken op vertrouwensmannen, door het volk in vrijheid gekozen, zoals het behoort in een land, dat alles heeft veil gehad voor het behoud der democratie?

De Heer Alberda voelt zelf het gevaar, wanneer hij zegt, dat een krachtige regering nodig zal zijn — en welke regering vindt zichzelf niet sterk en krachtig? — „maar dan gedragen door het vertrouwen des volks, omdat zij handelt in overleg en in overeenstemming met het volk, omdat het volk anders opnieuw van bovenaf geregeerd zou worden, zeker, door een gezag, waarin het duizendmaal meer vertrouwen heeft dan in het verdwenene, maar toch min of meer dictatoriaal."

En dit gevoel zou dan worden weggenomen door een Buitengewone Raad of College van vertrouwensmannen?

Het is deze gedachtengang, die in mijn geheugen terugroept een gesprek met een der hoogste uitgeweken staatsambtenaren, die mij in Augustus 1940 in Londen zeide, dat het zoveel rustiger en prettiger werken was zonder die critiserende Kamer, waarvoor men altijd op zijn hoede moest zijn en dat hij hoopte, dat het Parlement nimmer zou wederkeren. Een mening, waarin deze St. Bereaucratius zeker niet alleen stond.

Mijnerzijds stel ik daar tegenover, dat ik nimmer sterker dan deze drie jaar de noodzakelijke en onmisbare functie van het Parlement heb beseft, een onmisbaarheid, die zeker niet zal verminderd zijn bij de terugkeer in Nederland, wanneer de Regeringsbemoeïngen van een zodanige omvang zullen zijn, als waarvan niemand vroeger ooit had gedroomd.

Maar wanneer dan al nieuwe verkiezingen bij de terugkeer onmogelijk zijn — en zij zijn onmogelijk — kan dan geen Volksvertegenwoordiging worden bijeengeroepen?

Ongetwijfeld wel. De 150 Kamerleden zijn er, zij hebben bewezen, dat ons volk een gaaf volk is en dat het de Volksvertegenwoordigers heeft, die het verdient. Zes van de 150 waren er, wier eed op de Grondwet een leugen was, al zijn er nog lange tijd vele goedgelovigen geweest, die niet konden aannemen, dat deze hun ziel reeds lang verkocht hadden en dat zij hunkerden naar het ogenblik, dat zij met steun der Duitse bajonetten het masker zouden kunnen afwerpen. Deze landverraders en degenen van hun lijsten, die nog in Nederland mochten zijn, worden natuurlijk onmiddellijk geëlimineerd. Doch van de overige 144 is mij geen enkele bekend, die niet trouw is gebleven aan Vaderland en Vorstin onder de moeilijkst denkbare omstandigheden. Het sensteem der evenredige vertegenwoordiging brengt mede, dat automatisch de opengevallen plaatsen worden aangevuld, zodat de voltallige volksvertegenwoordiging bijeen kan komen.

De zittingsperiode der leden van de Tweede Kamer liep slechts tot midden 1941 en ook de Eerste Kamer had vernieuwd moeten worden, maar welk bezwaar is er, dit mandaat bij Koninklijk Besluit te verlengen, tot het ogenblik, waarop nieuwe verkiezingen kunnen worden uitgeschreven?

Het is niet overeenkomstig de Grondwet, maar wat alles is er in deze jaren niet gebeurd, wat niet overeenkomstig de Grondwet was en noodgedwongen moest zijn? Zou een in Nederland teruggekeerde Regering met en door haar benoemd „College van Advies" zonder Parlement soms wel overeenkomstig de Grondwet zijn? Het zou er naar de geest zeker zeer veel ernstiger mede in strijd zijn.

De Regering zou het ongetwijfeld op prijs moeten stellen voor de Volksvertegenwoordgng verantwoording van het in deze jaren gevoerde beleid en beheer af te leggen. Ontzaglijke problemen zullen om een oplossing vragen, die voor lange tijd zal vastleggen welke richting wij internationaal, economisch, sociaal en financieel zullen gaan. In dat Overgangsparlement kunnen wenselijke wijzigingen in de Constitutie worden besproken. Menselijkerwijze zal het bijeen komen vóór Nederlands Oost-Indië is bevrijd, terwijl dan voorbereid kan worden het belangrijke aandeel, dat de Nederlandse Gebieden overzee in het staatsbstl zullen krijgen.

En dit Overgangsparlement zal zekr onindig mer in de geest van het bevrijde volk zijn dan een Vaderlijke Regering, bijgestaan door een door haar benoemde Raad van Advies.

* * *

Jan Greshoff reageerde op bovenstaand artikel met het volgende stuk.

De belangrijke bijdrage van Mr. G. A. Boon, in uw nummer van 26 Juli jl., heeft mij stof tot nadenken gegeven.

Ik ben voor weinig verschijnselen zó bevreesd als voor: wensdromen. En ik geloof, dat wij niemand een dienst bewijzen, wanneer wij thans de onmiddellijke verbindingen met de werkelijkheid verliezen en ons volk en ons vaderland gaan idealiseren. Wij moeten onze medeburgers liefhebben, zoals ze zijn, met hun vele deugden, doch ook met hun gebreken. Ik vrees, dat Mr. Boon, door zijn liefde misleid, geen juiste blik heeft op de toestanden in bezet Nederland.

Hij vraagt: Hoe kan men verwachten, dat zij (de Nederlanders in bezet Nederland) aanvechting zouden gevoelen om schoolstrijd, verzet tegen een gezantschap bij den Paus, e.a. versleten politieke paradepaarden van stal te halen? De verwachting is, dunkt mij, niet zo ongegrond als Mr. Boon denkt.

In „Het Volk" van 8 Mei 1943 lees ik een brief door de Kerkeraad van Naarden gericht tot de Nederlandse Bach-Vereniging. De Kerkeraad spreekt daarin zijn verontwaardiging uit over het feit, dat voor de uitvoering van de Mattheus Passion in een **Protestantse** kerk, de medewerking van twee Rooms-Katholieke jongenskoren wêrd ingeroepen. De Kerkeraad heeft aan het Bestuur der Nederlandse Bach-Vereniging doen weten:

a. Dat hij deze keuze en publiciteit tegenover de Kerkeraad ener Protestantse gemeente, in wier kerkgebouw gastvrijheid wordt verleend, op zijn zachtst gezegd onkies en grievend acht en daarom afkeuring verdienen;

b. Dat een dusdanige handelwijze in de toekomst voor den Kerkeraad onaanvaardbaar is.

Reden waarom de Kerkeraad er bij genoemd bestuur met klem op heeft aangedrongen, met de Protestantse gevoelens en het Protestantse karakter van het bedehuis rekening te willen houden en alles te vermijden, wat het gebruik van het Protestantse bedehuis voor de uitvoeringen der Bach-Vereniging in gevaar zou kunnen brengen.

Ik geloof, dat de Heer Boon mij in gemoede zal moeten toegeven, dat het heel goed mogelijk is om nà de oorlog te harrewarren over een Gezantschap bij den Paus, als men **tijdens** de gruwelen der bezetting elkander in het haar vliegt over het optreden van een Rooms koor in een Protestantse kerk.

Hierbij wens ik aan te tekenen, dat ik voor mij een dergelijke principiële houding waardeer en dat, naar mijn opvatting, scherpe onderscheidingen, met alle gevolgen daarvan, de goede werking van een democratische staatsinrichting slechts ten goede kunnen komen. Ik ben geen voorstander van verwatering van beginselen, onder de leuze van een oude of een nieuwe broederschap. En ook acht ik een soort al-omvattende vriendschap niet gewenst. Na de oorlog, gelijk daarvoor, moeten de Nederlanders in staat en geneigd zijn hun overtuigingen met hartstocht te verdedigen en hun tegenstanders op ongezouten wijze de waarheid te zeggen. Een volk zonder tegenstellingen, welke zich openlijk en vurig uiten, is niet gezond.

En op een tweede punt stemmen mijn ervaringen niet met die van den Heer Boon overeen. Hij meent, dat de Nederlanders zich volkomen kunnen onttrekken aan de „atmospheer", welke door propaganda met duivelse sluwheid geschapen is en waar zij nu al zoveel jaren zuchtende in moeten leven. Reeds lang vóór de inval, toen de propaganda nog lang niet zo hevig was en toen er nog van alle zijden tegenpropaganda werd gevoerd, kon men vrijwel dagelijks bij lieden, welke zich te goeder trouw en terecht anti-nazie noemden tal van wonderlijke tegenstrijdige opvattingen waarnemen. Zij kwamen op het onverwachtste ogenblik voor de dag met een slotsom of een opvatting, welke op een onmiskenbare nazie-invloed wees. Ik heb die pijnlijke schakeringen, soms van zeer ondergeschikt belang, maar daarom niet minder kenmerkend, bij de wildste bestrijders van het naziedom aangetroffen.

Ik vrees, dat de Heer Boon de werking van de „atmospheer" onderschat. Deze is dáárom zo gevaarlijk, omdat de slachtoffers zich in geen enkel opzicht bewust zijn van de veranderingen, welke er in hen plaats grijpen. Tegen redeneringen, tegen gevoelens kunnen wij ons verweren, tegen een atmospheer niet. Wij kunnen alleen den vijand bestrijden, dien wij zien of aanwezig weten.

De Heer Boon schrijft: De mens groeit en rijpt door het dragen van diep leed. Dit is waar, doch niet in het algèmeen. Alleen de mensen, die daarvoor bestemd zijn groeien en rijpen door het leed; m.a.w. mensen, die voor groei en rijpen vatbaar zijn. Een tijd van leed is een tijd van beproeving, dus een tijd waarin de keuze gedaan wordt: de goeden worden er beter, de slechten slechter door. Wij moeten er ons dus op voorbereiden, dat in weerwil van en misschien wel dóór de onbeschrijfelijke ellende, die het bezette Europa heeft doorgemaakt, de bekrompenheid, de domheid, de afgunst, de naijver, de baatzucht, de bedilzucht, de onverdraagzaamheid niets van hun verbreiding en hun werkzaamheid verloren hebben.

Ik herhaal, wat ik in de aanvang van mijn artikel reeds zeide: Niet met leuzen, niet met wensen, niet met idealiseringen zijn wij gediend. Na een tijd van oorlog, welke altijd gepaard gaat

Wordt vervolgd.

met bedenkelijke verschijnselen als opwinding, schijnheiligheid, overdrijving, onrechtvaardigheid — verschijnselen, welke men samenvat onder het begrip oorlogspsychose — zijn wij aan ons zelf en aan ons volk verplicht, nog veel critischer en nog veel meer nuchter te zijn, dan óóit tevoren. Het wekken van illusies, in normale tijden niet onschuldig, wordt dàn een hoogst gevaarlijk bedrijf.

* * *

Een anonymus schrijft erover:

Ik ben het geheel eens met het ingezonden stuk „Overgangsparlement of Vaderlijk Gezag?" van den Heer Boon (Knickerbocker Weekly van 26 Juli jl., paginas 36/37) voor zover het betreft de noodzakelijkheid van een onmiddellijke Volksvertegenwoordiging nadat de Nazies Nederland zullen hebben verlaten. Ik geef toe, dat het oproepen van de „oude" Kamerleden eveneens nadelen heeft, aangezien er zo veel veranderd zal zijn in de opvattingen van het Nederlandse Volk, doch als een voorlopige maatregel lijkt het mij een uitstekende suggestie. Bovendien de vroegere Volksvertegenwoordigers zijn gelouterd mèt het Nederlandse Volk en zullen zeker met de nieuwe wensen van dat Volk rekening houden.